

ПРОГРАМА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Загальні положення

Актуальність полягає в необхідності фахової підготовки вчителя української мови і літератури до науково обґрунтованої і практично доцільної реалізації мети і завдань компетентнісно орієнтованої мовно-літературної освіти на концептуальних засадах Нової української школи в парадигмі гуманізованого навчання і виховання.

Ефективність мовно-літературної освіти забезпечується взаємодією змістових і формальних чинників педагогічного процесу, підвищується за рахунок реалізації структурно-діяльнісного підходу до навчання і виховання, які мають відбуватися через кожен навчально-виховну дію, з урахуванням сучасного соціо-культурного контексту, з використанням засобів технологізованого навчання.

1.2. Цільова аудиторія:.

Учителі української мови і літератури закладів освіти різних типів та форм власності.

1.3. Мета програми.

Підвищення рівнів фундаментальної та фахової підготовки вчителів української мови і літератури освітніх закладів.

1.4. Профілі базових компетентностей учителя-словесника:

фахова компетентність – це індивідуальний результат рівня засвоєння інформаційного обсягу мовознавчих та літературознавчих дисциплін вчителя української мови і літератури, набуті знання й педагогічний досвід, а також здатність використовувати їх у подальшій професійній діяльності;

– загальнокультурна компетентність – здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших;

– соціально-громадянська компетентність – розуміння сутності громадянського суспільства, володіння знаннями про права і свободи людини, усвідомлення своєї причетності до громадянського суспільства через розуміння своєї національної ідентичності завдяки пізнанню українського мистецтва в контексті світового, зокрема, через вивчення народних традицій, мистецтва рідного краю, здобутки світового значення, створені українськими митцями; дбайливе ставлення до власної культури і надбання чужих культур, повага до прав і свобод людини, зокрема до свободи слова і думки, самовираження через мистецтво, усвідомлення потреби сприйняття оригінального твору та засудження плагіату. *здатність* сприймати твори мистецтва як форму самовираження людини, на яке вона має право, критично аналізувати та оцінювати твори мистецтва та мистецькі явища сучасності, взаємовпливи між

мистецтвом та розвитком демократії в суспільстві, співпрацювати в групі та колективно для виконання твору;

– мовно-комунікативна компетентність – володіння системними знаннями про норми і типи педагогічного спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності, вміння вислуховувати, відстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації, розвиненість культури професійного спілкування, здатність досягати педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій);

– читацька компетентність – здатність до мобілізації та застосування комплексу специфічних особистісних, когнітивних, естетико-комунікативних та ціннісних механізмів із метою організації та реалізації ефективної естетичної взаємодії з художнім текстом, поєднання яких і забезпечує сформованість цієї інтегрованої особистісної якості;

– лінгвістична компетентність – володіння комплексом лінгвістичних знань про мову як суспільне явище і систему, що охоплює фонетику, лексику, морфологію, синтаксис, стилістику тексту і культуру мовлення та постійно розвивається; вироблення вмінь оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності; розуміння основних процесів, що відбуваються в мові; розширення філологічного світогляду;

– контекстуальна компетентність – володіння мовною толерантністю носія національної духовності, шанувальника рідної та інших мов;

– лінгвокультурознавча компетентність – цілісне уявлення про мову як національно-культурний феномен, розуміння національної своєрідності слов'янської мовної картини світу, виховання поваги до слов'янських етносів, їхніх мов, традицій, культури, історії;

– дослідницька компетентність – використання систематичних історико-культурних коментарів, різноманітних джерел наукової, довідкової інформації з лінгвістики, зокрема електронних, розвиток умінь інформаційної переробки тексту;

– інформаційно-цифрова компетентність – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Вибіркові модулі пропонуються слухачам на вибір за очною, дистанційною і змішаною формою навчання.

Очікувані результати навчання охоплюють:

Знання і розуміння	сучасних тенденцій формування змісту мовно-літературної освіти, поєднання змістового і формального аспектів педагогічного процесу; сутності й закономірностей компетентнісного навчання мови і літератури; особливостей інтегрованого навчання і профілізації мовно-літературної освіти;
--------------------	--

	основних лінгвістичних понять, сучасних тенденцій розвитку мовної системи; лексичних, граматичних, орфоепічних, орфографічних, пунктуаційних стилістичних норм сучасної української мови (в історичній перспекції); сутності і особливостей технологізованого навчання мови і літератури.
Розвинені вміння	здійснювати педагогічну діяльність на концептуальних засадах Нової української школи в умовах компетентнісної парадигми навчання; оперувати основними лінгвістичними поняттями; аналізувати фонетичні, лексичні, граматичні, орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні і стилістичні явища в синхронії та діахронії; продуктивно використовувати сучасні джерела інформації та комунікаційні технології навчання; обґрунтовувати новітні тенденції розвитку мовної системи; структурувати зміст виучуваних знань і процес їх засвоєння, забезпечуючи навчання через кожну дію – вчителя й учнів; моделювання сучасного уроку літератури, розробляти навчальної моделі опрацювання літературних творів різного роду й жанру.
Диспозиції (цінності, ставлення)	людиноцентризм, ціннісні орієнтації особистості; готовність до змін, неперервний фаховий розвиток; демократизація, гуманізація школи.

Загальна характеристика Програми

2.1. Зміст Програми

1. Зміст Програми, зокрема цілісний і системний добір модулів і тем, ураховує особливості професійної діяльності вчителів української мови і літератури визначається: вимогами суспільства щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2. Зміст програми має практичну спрямованість, містить обов'язкову і вибірково складові та охоплює: змістовну, практичну (практико зорієнтовану) і ресурсну (методичну) складові підвищення кваліфікації вчителів.

2.2. Форми реалізації типової освітньої програми

Програма передбачає очну форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

- тренінгових занять;
- інтерактивних лекцій;
- практичних занять (майстер-класів);

- дискусій (тематичних, подіумних);
- конференцій (з обміну досвідом, підсумкових, наукових, інтернет-конференцій тощо);
- самостійної роботи у вигляді моніторингу та оцінки результатів пропонованих освітніх змін.

2.2. Терміни навчання

Програма передбачає обов'язкову і вибірку частини.

Обов'язкова частина складається з очних сесій (120 год.) і охоплює фахові навчальні модулі.

Вибіркова частина передбачає вільний вибір модулів в очному форматі з урахуванням індивідуальних потреб педагогів загальною кількістю годин – 30 академічних годин.

Тобто, навчальний план Програми передбачає 150 академічних годин, 5 кредитів ECTS, з яких 120 академічних годин (4 кредити ECTS) – обов'язкова складова і 30 академічних годин (1 кредит ECTS) – вибірка складова. Вибіркова складова може охоплювати участь у тренінгах, семінарах, конференціях тощо з можливістю накопичування годин протягом 5-ти років або проходження вибіркового модуля (30 год.).

За успішного виконання програми кожної сесії слухачу видається відповідний документ.

Таблиця 1. План-графік освітньої навчальної програми

Модулі	К-ть годин	Основні теми
Обов'язкова частина. Сесія №1 (30 год.)		
Модуль. Стандартизація змісту і форм мовно-літературної освіти	6 год.	Тема 1. Стандартизація змісту шкільної мовно-літературної освіти. Тема 2. Інтеграція мовно-літературної освіти як чинник розвитку особистості. Тема 3. Профілізація шкільної мовно-літературної освіти.
Модуль. Лінгводидактика основної та старшої школи	12 год.	Тема 1. Лінгводидактичні основи навчання української мови (інноваційні підходи, закономірності, принципи, методи й прийоми навчання). Тема 2. Моделювання сучасного уроку української мови. Тема 3. Формування національно-мовної особистості сучасного школяра на уроках української мови і літератури.
Модуль. Ефективні форми і засоби навчання літератури	12 год.	Тема 1. Моделювання сучасного уроку української літератури. Тема 2. Навчальні технології літературного аналізу в школі. Тема 3. «Нове прочитання» творів української літератури.
Обов'язкова частина. Сесія №2 (30 год.)		
Модуль. Формування предметних	30 год.	Тема 1. Лінгвістичні основи формування фонетичної субкомпетентності.

компетентностей (засобами уроків української мови)		Тема 2. Лінгвістичні основи формування лексикологічної субкомпетентності. Тема 3. Лінгвістичні основи формування граматичної субкомпетентності. Тема 4. Лінгвістичні основи формування правописної субкомпетентності.
Обов'язкова частина. Сесія №3 (30 год.)		
Модуль. Формування предметних компетентностей (засобами уроків української літератури)	30 год.	Тема 1. Літературна Миколаївщина в європейському контексті. Тема 2. Сучасний український роман Тема 3. Компаративний елемент як фактор інтенсифікації викладання літератури. Тема 4. Міфопоетичний складник української й світової прози. Логіка успіху фантазійної доміанти.
Вибіркова частина. (30 год.)		
Модуль. Медіакультура сучасного вчителя української мови і літератури.	8 год.	Практична медіаграмотність. Інтеграція медіаосвіти до викладання української мови і літератури.
Модуль. Тенденції української мовної практики	12 год.	Тема 1. Основи інклюзивної освіти Тема 2. Імплементція українського правопису. Тема 3. Елементи історико-лінгвістичних дисциплін у шкільному курсі української мови. Тема 4. Безперервна стилістична освіта вчителя-словесника.
Модуль. Текст у сучасному культурно-інформаційному просторі	10 год.	Літературне редагування. Основи журналістики в профільній школі.

Період навчання	Зміст. Основні теми	К-сть год.	Форма навчання	Очікувані результати
Сесія 1	Відкриття першої (очної) сесії. Огляд освітньої програми. Знайомство учасників. Вироблення правил. Вхідне оцінювання. Модуль 1. Стандартизація змісту і форм мовно-літературної освіти 1.1. Стандартизація змісту шкільної мовно-літературної освіти. 1.2. Інтеграція мовно-літературної освіти як чинник розвитку особистості. 1.3. Профілізація шкільної мовно-літературної освіти.	6	Очна	Розуміння слухачами особливостей їхньої участі в освітній програмі, її цілей і завдань. Усвідомлення змін у змісті і формі мовно-літературної освіти. Готовність до інтеграції та профілізації шкільної мовно-літературної освіти.
Сесія1	Модуль 2. Лінгводидактика основної та старшої школи 2.1. Лінгводидактичні основи навчання української мови (інноваційні підходи, закономірності, принципи, методи й прийоми навчання). 2.2. Моделювання сучасного уроку української мови. 2.3. Формування національно-мовної	12	Очна	Розуміння змісту сучасної лінгводидактики. Готовність до використання інноваційних підходів, закономірностей, принципів, методів і прийомів навчання. Використання різних моделей сучасного уроку української мови.

	особистості сучасного школяра на уроках української мови і літератури.			Усвідомлення необхідності формування національно-мовної особистості сучасного школяра на уроках української мови і літератури.
Сесія 1	Модуль 3. Ефективні форми і засоби навчання літератури 3.1. Моделювання сучасного уроку української літератури. 3.2. Навчальні технології літературного аналізу в школі. 3.3. «Нове прочитання» творів української літератури.	12 год	Очна	Розуміння принципів моделювання сучасного уроку української літератури. Готовність до використання навчальних технологій літературного аналізу в школі Вироблення здатності переосмислення творів української літератури з нових методологічних позицій.
Сесія 2	Модуль 4. Формування предметних компетентностей (засобами уроків української мови) 4.1. Лінгвістичні основи формування фонетичної субкомпетентності. 4.2. Лінгвістичні основи формування лексикологічної субкомпетентності. 4.3. Лінгвістичні основи формування граматичної субкомпетентності. 4.4. Лінгвістичні основи формування правописної субкомпетентності.	30 год	Очна	Поглиблене розуміння лінгвістичних основ формування фонетичної, лексикологічної, граматичної та правописної субкомпетентностей.
Сесія 3	Модуль 5. Формування предметних компетентностей (засобами уроків української літератури) 5.1. Літературна Миколаївщина в європейському контексті. 5.2. Сучасний український роман 5.3. Компаративний елемент як фактор інтенсифікації викладання літератури. 5.4. Міфопоетичний складник української й світової прози. Логіка успіху фантазійної домінанти.	30 год	Очна	Розуміння механізмів сучасного міжлітературного процесу. Усвідомлення літературного доробку миколаївських митців як складника європейського культурного надбання. Вироблення здатності міфопоетичного аналізу сучасної української та світової прози.
Захист авторських розробок (проектів, технологічних портфолію, навчально-методичних розробок та ін.). Видача відповідних документів.			Очна	
Варіативна складова. Зміст формується на основі потреб учителів.		30 год	Очна	

